

MANTELZORGONDERSTEUNER SCHAKEL TUSSEN CLIËNTEN, VERZORGERS EN NAASTEN

‘ZE HEBBEN ER NIETS AAN ALS JIJ OOK ZIEK WORDT’

Janny Beumer (55) werkt al sinds haar zeventiende in de zorg, waarbij het werken met mensen met dementie een rode lijn is in haar carrière. Sinds een jaar werkt ze echter niet meer rechtstreeks met hen, maar begeleidt ze juist hun naasten. Want ook deze mensen hebben zorg en aandacht nodig. *Tekst: Jorieke van Noortloos*

‘In de jaren dat ik in de langdurige zorg werk, merkte ik een gat in de organisatie’, vertelt Beumer. Er werd goed gezorgd voor de cliënten, maar wie zorgde er voor de mantelzorgers, de naasten van de mensen met dementie? Het project *Waardigheid en Trots*, dat wordt gefinancierd door de overheid en investeert in kwalitatieve ouderenzorg, heeft bij Zorggroep Charim dat gat opgevuld. Het werd begin 2015 in het leven geroepen door PvdA-politicus Martin van Rijn, toenmalig staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport in het kabinet-Rutte II. In een rapport over de kwaliteit van de ouderenzorg behandelt hij de twee doelen die moeten worden nagestreefd. De eerste is het op

korte termijn wegnemen van de risico’s op kwaliteitstekorten. De tweede is het centraal stellen van de relatie tussen de cliënt, zijn naasten en de professional ten behoeve van liefdevolle zorg voor ouderen. Een functie als die van Beumer werd met dit project gefinancierd, maar komt inmiddels uit een ander potje van het ministerie van VWS.

WORSTELING

Door het project werkt Beumer nu als mantelzorgondersteuner bij zeven verschillende instellingen

in de omgeving van Veenendaal en Zeist. ‘Toen de functie werd aangeboden op mijn werk, heb ik vanuit mijn hart en helaas als ervaringsdeskundige gesolliciteerd.’ Zelf is dus ze ook mantelzorgster geweest: eerst voor haar vader en later kwam haar zieke dochter erbij. ‘Op mijn werk zag ik de problemen van mantelzorgers. Hun worsteling met verdriet, rouw, schuldgevoelens en acceptatie. Maar je begrijpt pas echt waar zij doorheen gaan als je het zelf ook hebt ervaren. Het is lastig, ook als je zelf in de zorg werkt, om als mantelzorgster overzicht te houden op de situatie en zelf ook rust te nemen. Ik zie dat ook bij collega’s die het meemaken. Zij vinden het moeilijker om hulp te zoeken, want zeggen ze: “Het is mijn vak. Ik weet hoe het moet.”’

‘Ik hoop dat andere instellingen deze functie ook snel gaan invoeren. Het is zo waardevol en het is ook heel slim om in mantelzorgers te investeren.’

De functie van betaald mantelzorgondersteuner (ook voor het personeel) wordt volgens Beumer bij Charim als een van de eerste organisaties ingezet. Meestal zoeken we via de huisartsen zogenaamde casemanagers om mantelzorgers te ondersteunen als cliënten nog thuis wonen en veel zorginstellingen werken ook met vrijwilligers die zorg voor naasten bieden.'

BOOSHEID

Beumer werkt als schakel tussen de cliënten, verzorgers en naasten. Wanneer een verzorger het

idee heeft dat een naaste hulp nodig heeft, wordt zij opgebeld. 'Het is heel waardevol om voor een geliefde te kunnen zorgen, maar je moet oppassen dat je niet overbelast raakt. Veel mensen denken dat alleen zij goed voor hun vader, moeder of vrouw kunnen zorgen, omdat zij diegene het beste kennen. Maar ze hebben niets aan je als jij ook ziek wordt.'

Wat ze merkt, is dat er bij veel naasten een soort boosheid zit. Die probeert ze in haar werk te doorgronden. Beumer: 'Achter die woede en irritaties die naar boven komen, zit een onuitgespro-

ken verwachting, een verlangen. De rode draad is dat mensen de situatie en de zorg niet kunnen loslaten. Terwijl het juist goed is om dat wel te doen, omdat het anders niet te combineren valt met je eigen leven. Dat heb ik zelf ook gemerkt. In mijn functie ben ik er om de situatie voor alle kanten dragelijker te maken.'

MAATWERK LEVEREN

Als mantelzorgondersteuner gaat Beumer daarom bij naasten langs die daar behoefte aan hebben. 'Sommigen willen alleen een in-

Foto: Raphaël Drent

Janny Beumer: 'Het is zo waardevol en ook heel slim om in mantelzorgers te investeren, want zo kunnen ze het beter volhouden.'

formatieve folder, anderen hebben erg behoefte om aan de hand genomen te worden: een luisterend oor, naastengespreksgroepen of juist individuele gesprekken. Ik moet echt maatwerk leveren. Iedereen gaat anders met zijn situatie om. Maar dat maakt mijn werk juist leuk. Hiervoor was ik teamleider, ik miste het contact met de mensen. Nu zit ik er juist helemaal middenin. Ik maak dagelijks hele mooie of juist hele verdrietige momenten mee.'

Er zijn twee momenten uit haar nog korte carrière als mantelzorgondersteuner die haar zijn bij-

gebleven. 'Zo kwam er eens een dochter naar me toe, wier moeder aan dementie leed. Zij deed ontzettend veel, maar het zat haar dwars dat haar broer niet bij het verzorgen van hun moeder hielp. Ze vond het alleen vreselijk moeilijk om zijn hulp te vragen.' Beumer heeft toen een gesprek met de twee geregeld. 'Ik kwam erachter dat broer en zus er allebei anders in stonden. Zij wilde heel graag zorgen, de situatie oarmen, terwijl de broer het liefst had gezien dat zijn moeder was overleden dan haar nu zo te zien lijden. Ik heb hen toen gezegd dat je elkaars gevoelens moet respecteren. Sindsdien doen ze alles samen. Het is prachtig om die verbinding te zien ontstaan.'

KWALITEIT VAN LEVEN

'Een andere keer die ik nog weet', vertelt Beumer, 'was toen een vrouw net was opgenomen bij ons en haar echtgenoot zei: "Het hoeft van mij niet meer, ik spring in de Rijn." Hij was bang dat zijn vrouw nu eerder dood zou gaan dan hij en dat de kinderen dan ook niet meer bij hem langs zouden komen. Ook werd zijn auto die week bij hem weggehaald, waardoor de man een stuk minder mobiel zou worden.' Beumer moest er dus voor zorgen om hem weer kwaliteit van leven te geven door met hem mee te denken en ervoor te zorgen dat de man niet de daad bij het woord zou voegen. 'We vonden een aanleunwoning voor hem bij zijn vrouw in de buurt, zodat hun kinderen bij vader en

moeder tegelijk op bezoek kunnen en de man zijn echtgenote ook vaak kan zien. Ook kreeg hij een scootmobiel zodat hij weer korte ritjes kan maken', vertelt ze trots. Volgens haar komt de man ook in de gemeenschappelijke ruimtes, waar hij graag kaart met anderen en komen zijn kinderen geregeld langs. 'We hebben deze casus net afgesloten en de man is helemaal opgebloeid. Prachtig om te zien!'

WAARDEVOL

Volgens Beumer hebben andere zorginstellingen ook behoefte aan een mantelzorgondersteuner, maar is het niet eens zeker of haar eigen functie blijft bestaan. 'Mijn werk is door een project ontstaan, maar ik weet niet hoe lang het nog duurt. In principe mag ik dit twee jaar blijven doen en dat kan langer worden, maar het kan daarna ook stoppen.' Uiteraard hoopt de mantelzorgondersteuner dat ze haar werk nog heel lang mag uitvoeren. 'Ik hoop dat andere instellingen deze functie ook snel gaan invoeren. Het is zo waardevol en het is ook heel slim om in mantelzorgers te investeren. Zodra je hen in hun kracht hebt gezet, kunnen ze ook de mantelzorg beter volhouden en kan je ze bij verschillende activiteiten van hun naasten betrekken, zoals bij een wandelmiddag, waar extra hulp nodig is. Daar profiteert onze sector alleen maar van en zo verbeter je ook nog eens de kwaliteit van de zorg.'